

Lastentarha

- Laita digitaalisuuden pallo liikkeelle
- Varhaiskasvatuksen arviointi ja kehittäminen
- Kohti katsomuksellista yhdenvertaisuutta
- Mennään taidemuseoon!

Helsingin yliopiston yliopistolehtori, dosentti Salla Poulter kertoo, että katsomuskasvatus liittyy kansalaiseksi kasvamiseen. – Moninaistuvassa maailmassa pienetkin lapset tarvitsevat välineitä ymmärtää uskontoja ja katsomuksia.

Minä ja meidän yhteisömme

KOHTI KATSOMUKSELLISTA YHDENVERTAISUUTTA

Varhaiskasvatuksessa lapsi oppii, että on monta erilaista tapaa ajatella. Hän tutustuu erilaisiin maailmankatsomuksiin, jotka ovat kuin ikkunoita todellisuuteen.

Nykisissä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ei enää mainita sanaa uskontokasvatus vaan puhutaan katsomuskasvatuksesta. Eikö uskonnosta enää saa puhua? – Totta kai saa, vastaa yliopistonlehtori, dosentti **Salla Poulter** Helsingin yli-

opiston kasvatustieteellisestä tiedekunnasta.

Saa puhua niin uskonnollisista kuin uskonnottomistakin katsomuksista arvottamatta mitään tiettyä katsomusta etusijalle. Varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus tähtää eri katsomusten väli-

...Ei ole vaarallista vierailta jonkin katsomuksen maailmassa.

seen ymmärrykseen ja kunnioittamiseen. Erilaisista taustoista tulevat lapset voivat oppia yhdessä katsomuksista.

Poulter korostaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön on itse suunniteltava ja toteuttava katsomuskasvatusta. Sitä ei voi ulkoistaa esimerkiksi seurakunnan työntekijöiden tehtäväksi. Monipuolista yhteistyötä eri katsomusyhteisöjen kanssa voi tehdä edelleen ja tutustua esimerkiksi kirkkoon tai moskeijaan arkkitehtuuria, symboliikkaa tai äänimaailmaa tutkien. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa toiminnan pedagogisesta suunnittelusta.

Sen sijaan uskonnon harjoittamista sisältäviin tilaisuuksiin, kuten joulukirkossa käymiseen, pitää kysyä vanhempien lupa. Näistä tilaisuuksista pois jääville on järjestettävä muuta pedagogisesti suunniteltua mielekästä toimintaa.

Monta ikkuna todellisuuteen

Osa varhaiskasvatuksen opettajista ihmettelee, miten he osaavat kertoa lapsille eri katsomuksista, kun he eivät itsekkään välttämättä tunne niitä. Poulter vakuuttaa, ettei varhaiskasvatuksen opettajan tarvitse olla katsomusasian-

tuntija. Tärkeintä on antautua avoimeen keskusteluun lasten kanssa ja herättää heitä pohtimaan itse asioita.

Katsomuskasvatukselliset teemat nousevat esiin suunniteltujen toimintojen kautta ja arjen tilanteissa. Lapsi saattaa esimerkiksi ihmetellä, miksi kaveri syö eri ruokaa kuin hän itse. Tai lapset löytävät pihalta kuolleen linnun, josta syntyy kiinnostava keskustelu kuolemanjälkeisestä elämästä. Opettaja voi tulla kanssaihmetelijäksi lasten rinnalle ja tehdä erilaisia tulkintoja mahdollistavia kysymyksiä.

Varhaiskasvatuksen opettaja voi kertoa, että osa ihmisistä ajattelee, että eläimet menevät kuoltuaan samaan tilaan kuin mihin he uskovat ihmistenkin menevät. Osa taas ajattelee, että elämä jatkuu jossain muussa muodossa kuoleman jälkeen. – Lapselle voi kertoa,

...Ihmisenä oleminen on suuri mysteeri.

Minä ja meidän yhteisömme

Tämä oppimisen alue tukee lasten kulttuurisen osaamiseen, vuorovaikutukseen ja ilmaisuun sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista.

1. Eettisen ajattelun taitoja kehitetään pohtimalla lasten kanssa heitä askarruttavia eettisiä kysymyksiä.
2. Katsomuskasvatuksessa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin.
3. Lähiyhteisön menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa historiaan sekä hyvän tulevaisuuden rakentamiseen.
4. Mediakasvatuksessa tutustutaan eri medioihin ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmaista itseään yhteisössään.

että on monia erilaisia tapoja ajatella.

Uskonnot tarjoavat erilaisia tapoja käsittää todellisuutta kuin esimerkiksi luonnontieteelliseen selitykseen perustuva maailmankatsomus. Ne avaavat toisenlaisia ikkunoita todellisuuteen. Erilaisiin katsomuksiin kurkistaminen on yleissivistävää ja auttaa ymmärtämään muita esimerkiksi konfliktitilanteissa. – Ihmisenä oleminen sinänsä on suuri mysteeri. On kysymyksiä, joihin meillä aikuisillakaan ei ole vastausta. Emme voi päättää lapsen puolesta, mikä on absoluuttisesti paras tai oikea ikkuna tarkastella todellisuutta.

Sinut oman katsomuksen kanssa

Se, mihin varhaiskasvatuksen opettaja itse uskoo tai ei usko, ei ole keskeistä. Kyse on lapsen oikeudesta katsomuskasvatukseen. Opettajan omat arvot, uskomukset ja käsitykset saattavat kuitenkin reflektiomattomina vaikuttaa kasvatustilanteessa. Siksi on tärkeä tarkastella kriittisesti omaa katsomustaan ja tunnistaa mahdollisesti omat asenteisiin liittyvät vinoumat, jotta ne eivät vaikuta tiedostamatta.

Varhaiskasvatuksen opettajan on kyettävä suhtautumaan arvostavasti kaikkiin lapsiin ja perheisiin omasta katsomuksestaan riippumatta. Tämän eteen kannattaa nähdä vaivaa. – Uskonto on kulttuurissamme enemmistölle maallistuneista luterilaisista jonkinlainen tabu. Emme juuri keskustele luontevasti katsomuksistamme kahvipöydässä.

– Kulttuurinlukutaidon kannalta on hyvä muistaa, että Suomessa on vahvat kristilliset juuret ja kristillinen traditio on läsnä yhteiskunnassamme. Kristinuskoon liittyvien ilmiöiden ja asioiden käsittelemistä ei siis tarvitse pelätä varhaiskasvatuksessa. Se on osa kulttuurihistoriallista sivistystämme ja kuuluu kaikille siinä missä uskonnotomaan traditioon tutustuminenkin.

Lapset oppivat lokeroinnin aikuisilta

Eettinen kasvatusta on kasvatusta kivijalka. Eettiset kysymykset voivat liittyä katsomuksiin tai olla niistä erillään. Oleellista on, että eettistä ajattelua tuetaan sekä pedagogisesti suunnitellun toimin-

nan että arjessa vastaan tulevien tilanteiden käsittelyn, esimerkiksi ristiriitojen selvittämisen, kautta.

Eettisiä kysymyksiä voi lähestyä esimerkiksi asettumalla toisen asemaan draaman, kirjallisuuden tai keskustelun avulla. Poulter suosittelee toiminnallisia menetelmiä, joissa käytetään elämyksellistä ja kokemuksellista lähestymistapaa. Tosin katsomuskasvatuksessa nämäkin menetelmät voidaan kokea hankaliksi.

Opettaja saattaa miettiä, että liukuu ko eläytyvä lapsi uskonnon harjoittamisen alueelle. Jos pedagogisessa tuokiossa himmennän valoja ja kuuntelutan rauhallista musiikkia, luonko vaikutelman hartaudeillisuudesta? – Emme voi ymmärtää katsomusten maailmaan, jos emme yritä myös tavoittaa tunteisiin, toimintaan ja kokemuksiin liittyviä merkityksiä. Ei ole vaarallista viettää hetki jonkin katsomuksen maailmassa vieraina. Esimerkiksi vierailu moskeijassa voi olla lapselle loistava keino päästää kurkistamaan islamin maailmaan.

"Minä ja meidän yhteisömme" oppimisen alueena sisältää ajatuksen lä-

... Joulukirkkoon on pyydetty vanhempien lupa.

hiympäristön hyödyntämisestä oppimisympäristönä. Lähiympäristöstä löytyy historian eri kerroksia, erilaisia katsomusyhteisöjä ja muita kiinnostavia vierailukohteita. Homogeeniseltä näyttäytyvä yhteisö saattaa yllättää moninaisuudellaan, kun siihen tutustuu.

Varhaiskasvatusyksikkö ei ole suljettu tila. Poulter kannustaa pitämään ovet ja ikkunat auki lähiyhteisöön ja perheisiin. Esimerkiksi, jos oman lapsiryhmän muslimilapset juhliivat Ramadanin päätösjuhlaa, jonkun heidän vanhemmistaan voi pyytää päiväkotiin kertomaan, millainen juhla se on ja juhlia sitä koko lapsiryhmän voimin. – Lapset eivät lähesty maailmaa kategorioiden asioi-

ta uskonnollisiksi tai ei-uskonnollisiksi. Maailma on heille avoin ja ihmettelemisen arvoinen. Me aikuiset opetamme heitä lokeroimaan ihmisiä, identiteettejä ja katsomuksia. Miten voisimme lisätä itsessämme lapsen kaltaista avoimuutta ja ennakkoluulottomuutta, pohtii Salla Poulter. 🤍

Katsomuskasvatuksen avuksi:

juhlakalenteri.fi

katsomuskasvatus.fi

Monikatsomukselliset oppimisen tilat varhaiskasvatuksessa:

<https://blogs.helsinki.fi/monikatsomukselliset-tilat-varhaiskasvatuksessa/>

LÄHDE:

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018.

WOW!

#GYM

RECYCLED

Suomen Koulukuvaus uudistuu!

Mahtavien ja helppojen päiväkotikuvauspalvelujen lisäksi löydät myös uusia tuotteita verkkokaupastamme!

Soita 020 7530 322 ja kysy lisää!

Suomen koulukuvaus

asiakaspalvelu@suomenkoulukuvaus.fi www.suomenkoulukuvaus.fi